

Asia: VN/2539/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi hyvän työterveyshuoltokäytännön toteuttamisen periaatteista sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Monimuotoiset perheet –verkosto ehdottaa huomioimaan asetuksessa ja sen taustamateriaaleissa työntekijän perhetilanteen merkityksen. Perhetilanne, sen muutokset, kuormitus ja elämänkriisit voivat merkittävästi vaikuttaa työntekijän työkykyyn ja työstä selviytymiseen.

Tämän vuoksi on äärimmäisen tärkeää, että työterveys kartoittaa myös työntekijän perhetilanteen sisältämiä riskitekijöitä työkyvylle. Perhetilanteen ja työn yhteensovittaminen on yksi keskeinen työelämän haaste, johon tarttumalla voidaan tukea työkykyä sekä ennaltaehkäistä ongelmia ja myös työnantajan kustannuksia.

Työterveyden onkin tärkeää tukea ja auttaa kehittämään työpaikan, työnantajan ja työyhteisön perheystävällisyyttä, joka tukee työntekijöiden jaksamista ja haasteiden ennaltaehkäisemistä. Työterveys voi myös olla mukana kartoittamassa arjen ja työn yhteensovittamisen haasteita. Toisaalta perhetilanne voi olla myös merkittävä voimavara.

Esimerkkejä perhetilanteista, joihin työterveydellä on tärkeää olla osaamista, ovat esimerkiksi:

- perheenjäsenen menehtyminen (huomioiden laajan perhekäsityksen, kuten esimerkiksi uusperheellistyneen bonusperheenjäsenet)
- yhden vanhemman perheen tilanteet ja yksinhuoltajuus
- uusperheellistyminen ja uusperheiden haasteet, vuoroasuminen,
- puolisoista eroaminen, huoltajuus- ja elatuskiistat

- lapsettomuuskriisi ja lapsettomuushoidot tai adoptioprosessi sekä
- erityislapsikysymykset, omaishoito ja monikkolapset (kaksoset, kolmoset, neloset).

Perhehaasteet liittyen esimerkiksi puolison työttömyyteen tai terveyshaasteisiin on myös tärkeää kartoittaa ja käsitellä.

Työterveydessä on tärkeää olla osaamista eri perhetilanteiden kuormittavista ja hyvinvointia tukevista piirteistä, perhetilanteiden esiin nostamisesta ja käsittelystä sekä tukitoimista, joilla perheen ja työn yhteensovittaminen helpottuu. Esihenkilöt voivat kuormittua perheystävällisestä johtamisesta, erityisesti tilanteissa, joissa alaisella on perheestä johtuva kriisitilanne, selviää Monimuotoiset perheet –verkoston ja kuuden työmarkkinajärjestön kyselystä esihenkilöille (N = 356). Valmiit mallit voivat tukea esihenkilöiden jaksamista ja yhdenmukaistaa osaamista työyhteisöissä.

Monimuotoistuvassa työelämässä myös perheiden monikulttuurisuus ja ylijäisyys on tärkeää osata ottaa huomioon, esimerkiksi puolison kotimaan tilanne tai huoli liittyen ulkomailla asuviin sukulaisiin; oleskelulupiin liittyvät kysymykset tai työntekijän, hänen puolisonsa ja/tai lastensa kohtaama rasismi ja syrjintä.

Lisäksi työterveydessä on tärkeää olla riittävästi osaamista seksuaalisuuteen ja sukupuoleen sekä suhteiden moninaisuuteen liittyvistä kysymyksistä.

Lasten vuoroasumista ei usein huomioida riittävästi työelämässä. Jos työpaikalla pystytään joustamaan vuoroasumisjärjestelyjen mukaan, huomioiden milloin työntekijällä on lapsivastuut ja milloin ei, voidaan työntekijän jaksamista, työkykyä ja työn ja perheen yhteensovittamista tukea merkittävästi.

Työterveydessä on siis keskeistä osata kysyä ja kartoittaa sekä tukea sekä työntekijää että työnantajaa ja työyhteisöä eri perhetilanteisiin liittyvissä kysymyksissä.

Kolu Emma
Monimuotoiset perheet -verkosto